

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an . . . . . 240 Lei Pe jumătate de an . . . . . 120 Lei Pe un pătrar de an . . . . . 60 Lei Un număr . . . . . 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	---	--

Gânduri de anul nou.

Cu trecerea în anul nou, 1936, foaia noastră trece și un alt prag, al celui de al doilea semicentenar de existență. Bucuria am simțit-o încă din prag, cu intensitate am trăit-o la intrarea în anul jubilar, revărsându-o în paginile numărului festiv de acum un an. Ea nu ne poate fi refuzată nici acum, când jumătatea de veac se rotunjește complet, dându-ne florii unei îndepărtate perspective, a veacului ce se vrea întreg...

Ni-au rămas ca o paternă încurajare ușor dojenitoarele cuvinte ale Preasfințitului părinte episcop că „...va trebui să luăm hotărârea de a-i face posibilă apariția de aci încolo în condiții, la înălțimea cerințelor vremilor și a problemelor ce aceste vremi le pun înaintea Bisericii noastre spre grabnică și norocoasă rezolvire”. Niciodată nimănui, și îndeosebi cercului restrâns de colaboratori ai aceste foi, acest memento clasic nu i-a rămas străin.

Popasul recreator [al *anului nou*, pe care așa de frumos îl începem cu toții și care pentru noi are o îndoită semnificație, ne repune în starea de examinatori ai stăruințelor ce depunem la atingerea acestui mare obiectiv. Și iarăș să nu uităm că nizuințele acestea sunt tot atâtea fețe ale preocupărilor pe cari biserica noastră eparhială le pune în linia intereselor culturale ale ei, cât și ale Bisericii întregi în general.

Paginile foii noastre ca vitrina unei librării sunt icoana stăruințelor noastre. Fără să încercăm un bilanț putem să amintim de râvna cu care a sprijinit atâtea acțiuni culturale în eparhie: cele ale „for”-ului, în jurul monumentului Popasu, al proiectatului monument Olariu. A făcut serviciu de credincios raportor al nenumăratelor vizitațiuni canonice, asemenea însemnând diferite manifestațiuni și momente culturale din cuprinsul eparhiei. Oficiul de răspundere

a broșurilor de conținut religios-moral tot ea ni l-a dat. Și Foaia diecezană nu are un singur număr în care publicațiile de seamă să nu găsească o prietenească prezentare către publicul cetitor!

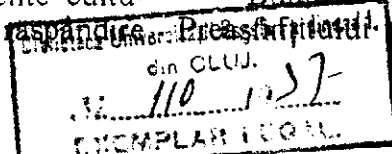
În aparență toate aceste preocupări sunt de un cadru strâmt, nu depășesc linia intereselor — cum s'ar zice — interne ale eparhiei noastre, și totuș. Această foaie deși oficială, organ al unei eparhii, susținută de un prea modest număr de colaboratori, abordează nu odată probleme de interes general cultural și bisericesc. Ce alta provoacă interesul unui arhicunoscut bărbat din Severinul Olteniei, sau măiastra peană a câtorva preoți din Arad și Hăl-magiu, dacă nu alinierea în vederea aceleiași lupte pe teren cultural și bisericesc. Preocupările noastre au deci pecetea unei treceri peste frontiera eparhiei și fac parte dintr'un program de ansamblu al Bisericii!

Îmbunătățirea firii omenești prin apropierea ei de biserica lui Hristos, prototipul bunătății. Apropierea mai mult a intelectualilor de biserică prin prezentarea acesteia ca o societate de elită, prin pășirea cu demnitatea ce și-o dă cultura adevărată. Popularizarea operelor sfinților părinți ai bisericii în rândul și al intelectualilor și al poporului, ca și a diverselor studii și probleme de ordin teologic, iată câte obiective mari!

Din prilejul primenirii anului să ne fixăm din nou obiectivele luptei de un an și de viitor.

Solidarizarea la început de an sub semnul rugăciunii în sfânta biserică e semn de bun augur. Căci, „numai animată de învățătura Mântuitorului Hristos, păstrată și propovăduită de sfânta Lui biserică, viața noastră poate să devină cu adevărat roditoare în fapte bune”, a spus în predica de anul nou Arhipăstorul nostru.

Bunul Dumnezeu să ne ajute și cuvintele părinte să devină realitate!

Un testament pilduitor.

În 29 Decembrie 1935 a decedat în Pitești profesorul universitar dr Ștefan Minovici, frate al regretatului profesor dr Mina Minovici.

Familia aceasta distinsă e originară din Macedonia, patria atâtor harnici și deștepți români. Membrii ei, marcanți esponenti ai științei — și cu deosebire cei doi frați — au cultivat știința medicală cu o nebănuită pasiune. Și totuși, încordarea lor după cuceririle științei nu li-a răpit sufletului lor pios răgazul unor reculegeri și creștinești realizări. Căci răposatul Ștefan Minovici, pe lângă marile demnități și ocupații științifice, a îndeplinit oficiul de episcop al bisericii Popa Rusu din Capitală.

Această biserică a fost complect renovată cu cheltuiala episcopului doctor Ștefan Minovici care a zidit și biserica din comuna Morăștii-Argeșului.

Ceeace îl face nemuritor pe răposatul Ștefan Minovici e testamentul său pilduitor. Iată-l:

De voi muri în București, voi fi depus la biserica Popa Rusu, al cărei episcop am fost.

Un serviciu religios foarte simplu, îndeplinit de parohul bisericii.

Corul va intona „Pe tine te laudăm!”

Nici un discurs, nici o floare, nici un doliu.

Dacă vremea va fi prielnică, voi fi transportat imediat în cavoul din Morăștii (Argeș).

În caz contrar, corpul va fi depus provizoriu în cavoul familiei, din cimiterul Bellu.

Urmașilor și elevilor mei le recomand să aprecieze cuvintele Mântuitorului: „Eu sunt lumina lumii. Cei ce urmează mie, nu va umbla întru întuneric, ci va avea lumina vieții”.

Prin aceasta vă veți asigura triumful vieții și al activității voastre.

Ridicați-vă în viața spirituală care înalță și a jertfei care inobilează.

Fără ideal nici o muncă constructivă, nici o energie creatoare.

Ca să nu greșiți, ascultați întotdeauna de glasul conștiinței: conștiința e sufletul și sufletul e divin.

Dispar fericit că am făcut ce am putut.

Morăști, 26 Iulie 1933.

Prof. Ștefan Minovici.

Testamentul acesta, grandios în simplitatea lui, cutremură până în adâncuri întreaga ființă umană. ... „Eu sunt lumina lumii...” „urmașilor și elevilor mei le recomand să aprecieze aceste cuvinte”. Câți au vorbit și vorbesc ca mortul acesta?! Câți sunt convinși de goliciunea vieții și a conținutului ei fără Dumnezeu? Căci vedeți cum el tronează și pe cele mai ilustre altare ale științei noastre!?

Cu adevărat după cuvintele Părintelui episcop din predica dela *Anul nou* — inspirate poate și de acest caz unic la noi — „nu poate fi vorba de o existență într'adevăr bună, dacă viața noastră nu va fi străbătută de religiozitate”. Și spune în continuare substanțiala predică: „Religiozitatea este trăsătura esențială a vieții omeneste, ea străbate întreaga noastră ființă. Oricât ar fi de cult un om și ar privi numai prin prizma rațiunii Dumnezeirea iar el nu ar avea timp să vină la sf. biserică, — care este puterea însăși a vieții religioase — și nu s'ar închina în fața altarului, acela nu este un om religios. Căci rațiunea trebuie să fie adânc pătrunsă de voință și sentiment, din îmbinarea acestora eșind minunatul drum al religiozității”. Iar mai departe „nu se poate considera om de știință sau om cult acela care nu e religios în adevăratul sens ortodox, fiindcă biserica noastră ortodoxă este o biserică vie, eminentemente practică”.

Doctorul Ștefan Minovici, care a trăit ca un bun creștin ortodox a lăsat și un testament pilduitor, pecetluind cu rânduirea sa de veci ostenele sufletului său. Ridicând altare științei, el n'a uitat de Dumnezeu. Lui i s'a închinat evlavios ca episcop al bisericii Popa Rusu, cu El vrea să fie în ctitoria lui dela Morăști.

...Tie-Ti mulțămim Doamne, că ni-ai dat asemenea oameni! Fă-le lor parte de odihna cerească!

Sf. Apostol Pavel

îndrumătorul apostolatului creștin.

În Faptele Apostolilor și în Epistole se găesc temeiurile de organizare ale Bisericii. După scrierile sfântului Apostol Pavel apostolatul se confundă și este identic cu preoția. Pe baza sfintelor Evanghelii el însuși, nu recunoaște apostolatul sau preoția decât pe baza unui mandat dumnezeiesc pe care chiar el îl primește pe calea spre Damasc dela Mântuitorul Iisus Hristos. Prin succesiune harică mandatul divin este transmis la un mare număr de creștini, dintre cari unii după ce și-au verificat mai întâi vrednicia ca simpli laici, sunt chemați la treptele ierarhiei.

Cei ce sunt investiți de Sf. Ap. Pavel cu taina arhieriei, a preoției sau diaconiei, sunt rânduiți pentru conducerea comunităților creștine înființate de el, fixându-li-se jurisdicția și atribuțiile, rămânând totuși mai departe sub supravegherea și conducerea din depărtare a marelui Apostol. Și foarte adesea citim în epistolele sale, că el detestă calitatea de conducători, cu alte cuvinte detestă pretinsa preoție a acelor ce cu dela sine putere și-au arogat drepturi pe cari nu le-au primit pe cale de mandat divin.

Dar, pregătirea prealabilă este o condiție indispensabilă pentru primirea Preoției. După viziunea sfântă ce o are Pavel se retrage în singurătate și timp de trei ani își completează și desăvârșește în senz creștin educația religioasă pe baza revelației divine și tot așa procedează mai târziu și cu aceia pe cari îi numește și îi investește din punct de vedere haric, ca episcopi, preoți sau diaconi.

Condițiunile și pregătirea cerută celor chemați la aceste trepte sunt expuse în amănunțime în scrisorile către Timotei și Tit. În cece privește pe Sf. Apostol Pavel, metoda sa de apostolat constă în aceasta:

Predică perseverent întâi Iudeilor creștinismul convingându-i cu argumente din V. Testament pe care îl învățase dela Gamaliel și numai apoi începe predica sa și printre păgâni. Acestora din urmă nu se mai adresează cu argumentele Vechii Legi ci punându-le în față faptul că împlinirea aspirațiilor mesianice s'a întruchipat în persoana lui Iisus Hristos, li-se adresează cu argumente psihologice. Acestora le explică în mod magistral ce este conștiința, ce este morala, ce este credința, precum arătându-le și starea de decadentă a întregii omeniri împotmolită în păcat și suferință.

Le arată apoi divinitatea Domnului și rostul întrupării, rostul patimilor și minunilor Sale, de

a ridica pe om la treapta de fiu vrednic al lui Dumnezeu.

Aceste idei formează fondul învățământului religios, pe care după botezarea celor ce aderă cu tot sufletul la noua religie, îl completează cu aplicarea virtuților morale pe care aceștia trebuie să le practice.

Este de admirat la Sf. Pavel acomodarea sa pedagogică potrivit împrejurărilor.

De pildă în Efes vorbește ca un efesean, în Atena ca un adevărat atenian, îndrăsnind prin puterea credinței sale să se strecoare printre elini și să le grăiască în *agoră*. Iar când este invitat să-și expună doctrina în Areopag, — el primește, pe loc și în fața dregătorilor mării cetăți își începe celebrul discurs astfel:

„Athenieni, în toate privințele vă sunt foarte recunoscător. Căci trecând pe ulițele voastre și privind obiectele sfinte, eu însumi am găsit un altar cu această dedicație: „Dumnezeului necunoscut“...

El utilizează această adâncă trăsătură a spiritului său — observarea, — găsește imediat tema propoveduirii și în jurul acestei teme își expune doctrina.

Pe el nu-l interesează faptul că nu reușește totdeauna, și cu timp și fără timp, întrebunțează toate mijloacele spre a-și împlini misiunea sa.

Spirit foarte practic Pavel evită neînțelegerile. Astfel pe tema circumciziunii împacă și pe creștinii proveniți din iudaism și pe cei proveniți din păgânism, accentuând, că pentru primirea botezului nu este nevoie de circumcidere.

Dar pe cât este de acomodabil în chestiunile secundare pe atât devine de intrasigent în cele principale. Califică de greșiți pe toți aceia cari fără poruncă divină și fără voia apostolilor, vor să-și impună punctul de vedere al circumciziunii ca o condiție sine qua non de primire a păgânilor în creștinism.

Așa creștinilor din Roma proveniți din Evrei habotnici în circumcidere, după ce îi ceartă, le anunță că evanghelia respinsă de ei o va predica păgânilor.

Nu mai insist asupra învățaturii despre dragostea creștină, — temeiul învățaturii creștine —, căci în această privință doctrina paulină este neîntrecută.

Prin urmare toți cari simțim chemarea sfântă a dumnezeiescului Învățător, dacă citim Scriptura noului Așezământ, vom găsi motive sublimе pentru întărirea și superiorizarea vieții noastre, precum și temeiul de a ne simți fericiți să lucrăm în duh creștin în Biserica întemeiată de Domnul și organizată de providențialul Pavel alesul vas al lui Dumnezeu.

Creștinismul ca forță socială.

(Continuare)

Nu mai puțin enigmatic e spațiul; să fie el mărginit? Da! Dar atunci ce este oare acolo unde încetează el și care-s granițele lui? Dacă este mărginit, cum trebuie să ne închipuim noi acest lucru. Și astfel am putea merge la infinit (deși nici infinitul rațiunea noastră nu-l poate concepe fiind un non sens pentru ea pentru că nu se poate calcula cu el) zic infinit pentru că limba noastră n'are alt termen potrivit, — cu astfel de sceptice întrebări, când noi sămăne fapturi efemere nu putem explica nici măcar numărul ($2 \times 2 = 4$ și nu 5) această formă primară a cugetării, această condiție a întregii noastre existenți. Că nu se poate calcula cu infinitul, putem ușor dovedi, fiindcă infinitul nu mai poate crește după cum nici scădea, adunarea și scăderea presupunând totdeauna cantități limitate, față de un timp infinit nu există epoci mai scurte sau mai lungi, o durată mai mare sau mai mică, desființându-se astfel orișice diferențiere în mărimi variabile și deosebite; tot așa nu se poate atribui nici un scop existenței; scopurile presupunând o țintă finală, care e fără sens în infinitatea timpului. De aceea când voim a găsi un înțeles evoluțiunii, trebuie neapărat să plecăm dela un punct al trecutului și să ne îndrumăm către un punct al viitorului, deci să țărmurim timpul între două limite, ceea ce însă e potrivit nemărginirii lui structurale!

Cuvier a spus în al său „Discours sur les revolutions du globe“: „Moise ne-a lăsat o cosmogonie a universului a cărei exactitate pe zi ce trece se confirmă în chip uimitor“. Dacă totuși este vorba să avem o imagine mai apropiată de acel eden al eternităților incoruptibile, apoi aceasta o vom găsi mai puțin în nestabilitatea rezultatelor științei moderne.

Trebuie să recunoaștem și să afirmăm cu multă dreptate că noi n'am aprofundat și nu cunoaștem universul mai bine și mai complet decât astronomii din antichitate. Știința veche socotea elementele ca fiind pe planul sensibil; cea nouă le pierde în adânc, deși capturează legăturile lor în relații matematice raționale, dar firește nerepresentabile, părăsind pentru un moment pământul solid (constatându-l desigur impropriu și insalubru) și rătăcind pe ape imateriale, în cari ne scufundăm și unde nu putem să ne fixăm piciorul.

La spatele acestor relații corporale pe cari știința caută să le fixeze, nu șade oare nimic? Și fondul existenței se poate oare rezolvi inte-

gral în ecuații matematice cari ar neglija orice idee de substrat?

E adevărat, noi știm mai multe din cele necunoscute de ei și pricepem unele lucruri cari pentru dânsi păreau neînțelese, dar cerul înstelat așa cum îl vedem noi acum e mai plin de taine și mai miraculos decât s'a arătat pe atunci astronomilor din antichitate. Curentul științific modern „degradaționismul“ a luat locul celui vechiu „savagismul“ și a dovedit că în antichitate erau popoare cu o cultură și civilizațiune foarte înaintată, cari apoi încetul cu încetul au decăzut, putându-se urmări toate fazele istorice ale decăderii lor. N'avem decât să ne gândim la piramidele enorme, blocurile acelea masive de piatră, cari au fost urcate la înălțimi destul de considerabile, la păstrarea mumiilor lor, la astronomia lor, etc.

Savantul Johan Hjort, discutând concepția einsteiniană, după ce amintește că matematicile nu sunt decât un instrument al gândirii, spune că „știința nouă este un exemplu splendid de ceea ce pot oamenii să facă atunci când confundă lumea gândirii cu cea a realității“ și adaugă mai departe că „ideea de existență implică de o potrivă o structură pe lângă un ansamblu de condiții, cari ar trebui să formeze preocuparea de predilecție a științei“.

În ordinea naturală trebuie să cunoști ca să iubești, în cea supranaturală trebuie să iubești ca să cunoști.

Deci atât timp cât o concepție despre lume nu se ridică până la ideea clară a unu Dumnezeu personal și viu ca centru și soare al lumii, ca izvor al oricărei vieți și conștiințe, ea nu va prezenta o valoare universală, oricât de mult îi va plăcea acest titlu. Toate popoarele, întreaga omenire în dezvoltarea ei istorică, avea drept scop principal în viață să cultive și să se ocupe cât se poate de intensiv cu ideea divinității; de-a o clarifica, de-a o generaliza și apoi plecând dela dânsa să-și întocmească toată viața, atât personală-individuală cât și socială-colectivă, conform acestei idei. Toate religiile popoarelor, începând cu cele mai inferioare fie ele naturalistice, supranaturalistice sau antropomorfe-moraliste, fie cele revelate spiritualisto-etice și universaliste, au fost formulate, închegate și grupate în jurul ideii despre această ființă supremă. Acum crucea stăpânește dela polul nord până la polul sud, dela răsărit până la apus și dacă debarci la Spitzberg sau la Capul bunei Speranțe, în orișice loc, crucile de pe morminte îți arată că și acolo oamenii cred sau pretind că cred în Cel crucificat pentru păcatele noastre. Și în

dosul unei manifestări atât de colosale a istoriei omenirii oare să nu se ascundă nimic adevărat? Să fie oare totul o simplă închipuire sau o idee fixă a unor fanatici auto-sugestionați sau interesați, care idee să fi pus în mișcare întreaga omenire și să fi răspândit pe pământ o nouă concepție despre lume? Sau miile acelea de creștini, cari dela sfinții apostoli au predicat evanghelia la sălbatici; toți acei misionari ca un Enghede al Groenlandezilor, ca un Zinzendorf sau Williams și mulți alți; toți acești eroi ai lepădării de sine, ai sacrificiului, să fi cutreerat lumea păgână, să fi suportat foamea și setea, primejdii nenumărate și lipsuri, ba să fi suferit mulți din ei moarte îngrozitoare, numai pentru simplul motiv de-a prosti sistematic pe niște sărmani sălbateci? Sau poate miile acelea de martirii din primele perioade creștine să fi primit martiriul și torturile cele mai grozave pentru un simplu investigator?

Dacă vom încerca să ne împărtășim cu astfel de îndrăznețe silogisme de atei, sborul icaric al îngâmfaței noastre rațiuni ne va duce la defetismul civilizației și la falimentul dezastruos ce ne pândeste și așteaptă numai momentul. În înțeleștarea atâtor tendințe morale rivale, cari produc îngrijorătoare depresiuni în sufletele noastre, în această criză de loialitate, devotament și cinste, când altruismul și pasiunea dreptății e socotită o aberație, idealul moral o banalitate a oamenilor simpli, în această epocă de incubație a egoismelor și a înlăturării complete a dragostei creștine, învățătura lui Hristos ar trebui să ne copleșească și cucerească sufletele noastre ale tuturor. Să ascultăm glasul tainic al sufletului nostru și să nu oprim niciodată pornirile mari de refacere ce ni-le dictează el. Să recunoaștem tainica îndrumare a lui Dumnezeu în propria noastră viață, să ne supunem necondiționat acestei cărmuiri nevăzute, să-i înțelegem tainicele ei povești și opreliști, să ne deschidem conștiința pentru poruncile și judecățile ei. Hristos este dușman al oricărei nebulosități, al oricărei unificări înșelătoare, adevărul lui nu îngăduie compromis cu neadevărul. Deaceia tot ce-i lume inferioară, tot ce-i vanitate și patimă pământească, se răscoală împotriva lui, recunoscându-și dușmanul. Cu cât activitatea materială a unei epoci e mai mare, cu atât mai necesari sunt oamenii cari grijese de bunurile vecinice ale sufletului, fără de cari toată civilizația n'ar avea valoare, nici influență morală. Unde nu se ține seamă de acest postulat, acolo se săvârșește o muncă fără Dumnezeu, al cărui rezultat e o cultură fără suflet.

(Urmează)

Cărți noi.

Pedagogie creștină ortodoxă de Preotul Mihai Bulacu, București 1935.

Noua lucrare a Părintelui Mihail Bulacu eșită în ultimul timp de sub tipar cu subiectul plin de actualitate, „Pedagogia creștină ortodoxă“, în 591 pagini, ne înfățișează talmăcirea chestiunilor de ansamblu ce interesează îndeosebi pe P. C. Preoți, Profesori de religie, Cateheți și chiar pe credincioșii noștri mireni, ce sunt preocupați de o temeinică educație creștină ortodoxă a tineretului nostru școlar, dela școala primară, până la universitate. Pedagogia ortodoxă a format suflete ortodoxe, pedagogia laică deformează sufletele ortodoxe astăzi.

Învățământul creștin ortodox din școală, întâlnindu-se cu influențe apusene, streine de structura lui și care sunt defavorabile scopului pe care-l urmărește, are absolută nevoie de orientarea sa pe calea tradiției Ortodoxismului. Căci actuala practică a învățământului nostru religios, nu numai ca metodă, dar și ca principiu de alcătuirea programei analitice, își are paternitatea unei alte concepții decât cea ortodoxă. Nimeni nu exclude orientările unei îndelungate experiențe a pedagogiei creștine apusene. Dar iarăși nu se poate afirma, că întreaga pedagogie creștină apuseană, se poate încadra în vederile pedagogiei creștine ortodoxe.

Autorul stăruiește documentat în cuprinsul acestei lucrări, că Ortodoxismul își are o pedagogie creștină specific ortodoxă. Prin interpretarea celor două izvoare primare, Sf. Scriptură și Sf. Tradiție, s'au putut radia pe calea acestei pedagogii creștine ortodoxe celelalte discipline teologice. Se știe în chip istoric, că exegeza biblică, dogmatică ortodoxă, morala ortodoxă, cultul ortodox, nu se pot despărți de renumitele școli catehetice ortodoxe din Alexandria, Antiohia, Ierusalim, Cesarea Palestinei, Edesa, Școala marilor Capadocieni și alții, ale căror scrieri de seamă le sunt izvoarele de actualitate și tot așa de sigur se poate spune că nu se poate infiltra prin educație în sufletul tineretului o doctrină ortodoxă un cult ortodox, o conduită ortodoxă, fără o pedagogie specific ortodoxă.

Școala noastră românească, a utilizat această pedagogie creștină ortodoxă în trecutul ei, cum mărturisesc istoricii noștri, cu documente vădite la Academia Română. Deci pedagogia creștină ortodoxă și legătura ei cu spiritul din trecut al școlii noastre românești, nu este nici o invenție și nici o combinație sofistică. Structura ortodoxă a pedagogiei noastre creștine, este tot așa de veche ca și Ortodoxismul.

Sprijinit pe aceste considerațiuni temeinice, autorul divizează cuprinsul acestei lucrări în două importante capitole. Primul capitol „Creștinismul și Pedagogia“ desvoltă mai întâi afinitatea creștinismului în genere și a Ortodoxismului în special, pentru educație. Capitolul al doilea continuă mai departe preocuparea autorului de a arăta legătura din trecut a pedagogiei creștine ortodoxe cu școala noastră românească, lacunele prezentului și perspectivele de remediere ale viitorului, sub titlul „Pedagogia creștină în școala românească“. Este interesant a vedea că fiecare idee este argumentată cu reale documente

istorice pentru trecut și serioase afirmări pedagogice pentru prezent din partea multor personalități ce lucrează pentru progresul școlii noastre românești.

Capitolul al treilea „*Idealul pedagogiei creștine*” se preocupă de obiectivul pe care-l urmărește în chip justificat pedagogia creștină ortodoxă. Sprijinit pe citate patristice și pe principii ale marilor pedagogi creștini ortodoksi ai bisericilor ortodoxe vecine, autorul evidențiază faptul, că pedagogia creștină nu se mărginește numai la învățământul religios ca parte instructivă, ci aceasta îi rămâne numai ca unul din multele sale mijloace de acțiune educativă. Iar la rândul său, învățământul religios încadrat între celelalte mijloace educative, se îmbracă și este pătruns de o nouă atmosferă pedagogică creștină. Dacă ideea formării caracterului creștin stă în vârful piramidei pentru preocupările pedagogiei creștine, imediat vedem că învățământul religios apare nu numai ca una din laturile acestei piramide, dar această latură trebuie să fie într'un raport regulat cu celelalte laturi ale corpului, pentru a forma un corp regulat și nu diform. Deci obiectivul formării unui caracter creștin prin pregătirea unei conștiințe creștine ortodoxe, impune dela început noui cărări de lucru în această operă grea a educației creștine ortodoxe.

În chip firesc prima preocupare pentru ajungerea acestui obiectiv este cercetarea posibilităților sufletului, dacă poate fi modelat pentru ajungerea la acest obiectiv. De aceea autorul dedică capitolul al patrulea următor, „*realității psihologiei religioase*”. Cercetarea științifică a sufletului copilului și adolescentului sub influența educației creștine, ne călăuzește la convingerea că în structura sa avem elemente foarte interesante, care ne sprijinesc în mod natural pentru succesul lucrării noastre. De aceea, pedagogia creștină cere îngrijirea individualității psihologice religioase, cu mijloace psihologice, începând cu testele, fișele, până la mijlocul tainei Sfintei Mărturisiri. Fenomenul psihologic religios al convertirii creștine a copiilor și adolescenților apare ca o realitate meritată din partea unei educații creștine reușite.

Efortul sufletesc însă din partea tânărului, în pedagogia creștină ortodoxă, nu este suficient, fără o altă energie de sus, a grației divine. Monergismul pedagogiei generale laice, în ortodoxism devine sinergismul pedagogiei creștine ortodoxe. În baza acestui principiu s'a întemeiat catecumenatul ortodox, pentru o pregătire deosebită și o selecționare a elementelor pregătite temeinic, dintre elementele superficiale. Studiul acestei laturi, cu colaborarea „*naturalului cu supranaturalul în pedagogia creștină*”, alcătuește cuprinsul capitolului al cincilea.

În chip firesc deci apare Biserica, ca instituție canonică, cu cateheza, catehemenul și catehetul, prin care lucrează în misiunea sa pedagogică creștină ortodoxă. Vechiul laborator creștin al pedagogiei creștine ortodoxe, apare ca strict necesară, dar complet insuficientă pentru vastul teren de lucru al pedagogiei creștine ortodoxe. Evidențierea rolului Bisericii cu acțiunea didactică, latreutică, harică și pastorală constituie materialul capitolului al șaselea din cuprinsul acestei lucrări, sub titlul „*Biserica creștină ortodoxă centrul pedagogiei creștine*”. Căci numai pe calea aceasta, pedagogia creștină ortodoxă poate aduce din lumea divină harul sfințitor, care prin ierarhia harică a Bisericii, să întărească, să sfințească

și să facă rodnice și permanente, eforturile sufletului omenesc pregătite prin educația creștină. De aceea pedagogia creștină ortodoxă, nu numai că nu se poate despărți, dar păstrează Biserica creștină ortodoxă în centrul acțiunii sale, ca laboratorul tradițional și de actualitate al încreștinării sufletului omenesc.

Școala apare astfel numai ca o anexă necesară a Bisericii în ceea ce privește inițierea intelectuală creștină și prilejul deosebit de a face corelația pe calea convingerii creștine, între religie și celelalte obiecte de studiu și deci a stabili armonica conlucrare dintre credință și știință. De aceea mult căutată taină a metodiceii învățământului religios, nu se reduce la metoda exclusivă a predării învățământului religios, ci se îmbină cu aplicarea simultană a educației intelectuale, religioase și morale creștine. Iar metoda școlii creștine active a Ortodoxismului, nu trebuie căutată în pedagogia modernă, ci în tradiționala pedagogie creștină ortodoxă, lucru pe care autorul îl urmărește cu atențiune și cu concluzii practice în capitolul al șaptelea „*Educație intelectuală creștină*”.

La rândul său educația religioasă neglijată astăzi pentru tineret, trebuie să fie centrul educației creștine în pedagogia creștină ortodoxă și deci nu numai că nu poate lipsi, dar trebuie aprofundată în acțiunea educativă cu toată însemnătatea ei. Căci sinergismul ortodox, nu poate concepe dobândirea supranaturalului grației divine, fără pregătirea naturalului nostru psihic religios, așa cum detaliat se stăruiește în capitolul al optălea al lucrării, „*Educație religioasă creștină*”.

Educația morală creștină, vine în al doilea rând după educația religioasă, făcând legătură firească între forul intern al libertății psihice și acțiunea creștină, lucru care este de cea mai mare însemnătate pentru școala creștină activă, caracteristica Ortodoxismului, după cum se arată în ultimul capitol al lucrării, „*Educația morală creștină*”.

Astfel pedagogia creștină ortodoxă, sintetizează în acțiunea ei de încreștinare conștiință și voință a sufletului omenesc, toate elementele tradiționale și necesare pe care ni le recomandă Ortodoxismul. Lucrarea autorului utilizând un bogat material patristic, istoric, psihologic-religios, pedagogic creștin modern și pedagogic în genere, se prezintă ca o lucrare de serioasă analiză științifică în acest domeniu și de clară sinteză cu cele mai practice concluzii pentru educatorii noștri creștini de astăzi.

Așa cum se prezintă lucrarea sub raport analitic și sintetic, cercetată de ori cine o poate folosi cu mult succes în misiunea de educator.

Recensur.

* * *

Octavian Beu: Răscoala lui Horia.

Pentru ardeleni revoluția dela 1784 nu este numai o dată istorică de covârșitoare importanță, cât mai ales mișcarea cea dintâi și cea mai eroică pentru desrobire de sub dominațiunea străină.

Chiar acum, după mai bine de 150 de ani, mișcarea celor trei moși nu poate trece neamintită prin viața oricărui ardelean, neevocată și fără proslăvire.

Așa după cum unele popoare au în obiceiul lor dă-tina de a orna casa cu un tablou din istoria acelei națiuni, tot așa cred că pentru ardeleni bustul lui Horia, sculptat ori pictat, trebuie să stea alături de al lui Traian în Dacia sau al ocupării de către Mihai Viteazul a Alba-Iuliei. Răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan a fost o luptă masivă, lipsită de mijloace, și copleșită de dușmani, pornită de trei martiri și neapărați nici de zăle, neînvinși cu săbii scilpitoare de oțel spaniol și cu ornamente cavaleștești. Sublimul acestei revoluții rezidă în opincă și coasă.

Și cu toate acestea prea puțini au fost aceia care s'au silit să ne înfățișeze cât mai complect acest episod din viața noastră. Putem chiar spune, că la aniversarea celor 150 de ani dela revoluția lui Horia, cărțile aveau aceleași texte ca și cu mult timp în urmă, aceleași urme de pecetii și desemnuri ce le găsim deopotrivă în abecedar și într'o carte de istorie savantă. Până anul acesta puteam număra pe degete imaginile, relicvele și fotografiile rămase de mărturie revoluției dela 1784.

D-l Dr Octavian Beu, ne-a dat pe lângă memo-rabilele descoperiri asupra trecerii lui Franz Liszt prin România, cea mai completă colecție de tablouri și descrieri asupra vieții martirilor Horia, Cloșca și Crișan.

Am citit scrieri despre „Suplex libellum vala-chorum” și alte asemenea „trimiteri biografice”, dar nu știu dacă sunt mulți aceia cari au văzut cel puțin o copie de pe textul acestei memorabile munci. D-l Beu ne pregătește deasemeni întreaga corespon-dență a lui Iosif II cu comandantii săi de oaste și politica în legătură cu revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan.

„Răscoala lui Horia”, apărută anul acesta în atelierele „Cărții Românești” aduce o importantă con-tribuție la capitolul revoluției. Clișee adunate cu răb-dare și multe sacrificii în bibliotecile și arhivele din Berlin, Viena și Budapesta. Colecția cuprinde peste 100 de ilustrațiuni, sunt reproducerea epopeii celor trei ciubărari, unde orice cuvânt devine inutil. Nimic mai complect, nimic mai inedit nu putea să ne fie procurat. Lucrarea datorită râvnii d-lui consilier de legație Octavian Beu a fost și este cea mai impor-tantă contribuție la aniversarea de un secol și jumătate dela tragerea pe roată la Alba-Iulia și ea ne-a îndepărtat definitiv grija și teama că această o sută și cincizeci de ani de pioasă memorare vor fi evocați numai cu câteva vorbe goale și fără vreun aport pozitiv.

Față de prețul modest (Lei 200) și execuția ire-proșabilă, dar mai ales față de conținutul operei d-lui O. Beu îndemnăm pe orice intelectual român să-și apropie acest neprețuit volum.

Leon Proca

La felicitările de anul nou trimise Majes-tății Sale Regelui Țării de Prea Sfințitul nos-tru episcop, M. S. a binevoit a da următorul răspuns telegrafic:

**Mulțumirile mele Prea Sfinției
Tale pentru urările de anul nou**

CAROL.

ȘTIRI

Personale. Mulțumind pe această cale urărilor de bine trimise de preoți din prilejul noului an, Prea Sfinția Sa dorește acestor preoți *an nou fericit!*

În ziua anului nou, amăsurat unei vechi și fru-moase tradiții, s'au prezentat pentru felicitări la Prea Sfințitul episcop reprezentanții bisericii — consiliul epar-hial, consiliul parohiei centrale — corpul didactic, auto-ritățile civile și militare din oraș.

Danii. Biserica din Tufări a primit, de sărbătorile Nașterii Domnului, următoarele daruri: un chivot artistic lucrat, în valoare de 4000 lei dela preotul Alexandru Nicolici, o perdea la proscomidier și o îmbrăcăminte la tetrapod dela învățătorul Aurel Moacă și soția Ana, pre-cum și două sfeșnice mari donate de episcopul Mihail Bijan. Ne bucurăm că în Tufări înaintestătătorii comunei premerg cu exemplu când e vorba de cinstirea bisericii lor.

† **Gabriela Popoviciu** soția preotului nostru Di-mitrie Popoviciu, cosilier eparhial, din Pecenișca a tre-cut la vecinicie în vârstă de abia 55 ani.

Transmitem pe această cale îndureratei familii con-doleanțele noastre iar răposatei Domnul Dumnezeu să-i dea odihna cerească!

Noui ore oficioase. Incepând cu 1 Ianuarie a. c. orele oficioase la cassieria diecezană se fixează numai pe timpul dela 8-12 ore înainte de amiazi.

CONCURS.

Comitetul parohial ort. rom. din Forotic în baza ordinului Veneratului Consiliu Eparhial Nr. 6362 din 1915, a treia oară publică concurs pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă neputinciosul paroh Ioachim Dabici cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” cu urmă-toarele emolumente:

a) 8 (opt) jugere din locul numit Gârbovăți, 8 (opt) jugere din locul numit Solovan, 4 (patru) jugere din locul numit Dupăculme, 8 (opt) jughere din locu-l numit Dos lângă hotarul Comoriștei. Acesta tot pământ arabil și 3 (trei) jugere din locul numit Dos livadă, (fâ-națe), 1/2 (jumătate intravilan din plațul de lângă Alexa Grema.

b) Toate venitele ștolare.

În lipsa de casă parohială alegândul capelan se va îngriji singur de locuință. Viitorul capelan va fi obli-gat a suporta sacinile publice împreunate cu realitățile cari formează dotația de capelan.

